

De Geest keert van alles om

Overdenking zondag 15 mei 2016, Pinksteren

Ledevaertkerk, Chaam

Ds. Sara Dondorp

Inleiding op de lezing

Pinksterteksten over de werking van Gods Geest vinden we ook in het eerste testament. De profeet Joël vertelt hoe God zijn Geest zal uitgieten. Dat is het begin van een prachtige omkering. Twee hoofdstukken lang ging het over onheil. Over alle ellende die mensen om zich heen zagen gebeuren. Maar dan is er het visioen van Gods Geest. Die zet alles op z'n kop.... Het Pinksterverhaal lezen we uit Handelingen 2. Het boek Handelingen zou je kunnen zien als het tweede deel van het evangelie volgens Lucas. Het is door dezelfde auteur geschreven.

Eerste lezing OT: Joel 3:1-5

Tweede lezing NT: Handelingen 2: 1-11

Overdenking

Gemeente van Jezus Christus,

Als de Geest gaat waaien, waait die van alles overhoop. Vanzelfsprekendheden worden op z'n kop gezet. Dat zagen we in de profetie van Joël. De Geest blaast over jong en oud, over meesters en slaven. Gebruikelijke menselijke verhoudingen doen er niet meer toe. Het zijn juist de ouden die dromen dromen. Oude mensen die al zoveel gezien hebben in hun leven, dat ze genoeg reden hebben voor teleurstelling of misschien zelfs voor cynisme. Het zijn de ouden die dromen dromen, die toekomst zien. En het zijn de jongeren, degenen zonder ervaring, die zullen profeteren: die met wijsheid spreken over het leven. De wereld op z'n kop. Zo blaast de Geest eeuwen later in Jeruzalem. Door muren heen blaast de Geest. Barrières worden geslecht. Want de leerlingen zijn binnenshuis als ze de wind horen opsteken. Plotseling klinkt er uit de hemel een geluid als een hevige windvlaag. Er gebeurt iets: er is iets te horen en iets te voelen, maar wat? En het komt uit de hemel, van buiten dus. Ze horen het geluid als van het blazen van de wind, als een ademtocht. Een geweldig gedreven ademen vult het hele huis. Niet zomaar een stevige bries, maar de Adem van de Eeuwige is aanwezig. Niet in de tempel, maar in een gewoon huis, in een bovenzaal. De rollen worden inderdaad omgedraaid.

In zijn eerste boek beschrijft Lucas hoe de Eeuwige de tempel bezoekt. Hoe Hij verscheen aan de priester Zacharias, die sprakeloos werd. Maar nu verschijnt de Eeuwige aan een groep mensen, geen priesters maar gewone mensen, volgelingen van Jezus. Niet in de tempel, maar in een gewoon huis. Alsof de Eeuwige een nieuwe stap zet: naar een nieuw soort heiligdom. Niet alleen in de tempel, ook bij gewone mensen is Hij aanwezig. Bij al die mensen samen, bij de hele gemeenschap, alle aanwezigen. Gods ademtocht vervult het gehele huis. En tegelijkertijd raakt Hij iedereen persoonlijk aan. Zijn verschijning is als tongen van vuur die zich op ieder afzonderlijk neerzetten. De hele gemeenschap samen én iedereen individueel wordt aangeraakt. En ze beginnen te spreken. In allerlei verschillende talen. De priester Zacharias werd sprakeloos, hier zet de Geest tot spreken aan. Iedere stem, iedere taal, ieder individu mag gehoord worden. Sterker nog, iedereen wordt begrepen, iedereen wordt verstaan. Het is een onbegrijpelijk wonder. En laten we eerlijk zijn, het is behoorlijk verwarrend.

Ineens is er sprake van toehoorders, van publiek. Vrome joden uit alle windstreken. Alle volken der aarde zijn vertegenwoordigd. Gods Ademtocht verspreidt zich dus nog veel verder, de hele aarde over! Het lijkt wel alsof die Geest van Wind en Vuur is uitgebroken, is

losgebroken uit die bovenkamer. Alsof Gods Adem alle muren heeft weggeblazen en naar buiten waait. Want nu zijn de leerlingen blijkbaar niet meer binnen, maar buiten, waar iedereen het horen kan. Sterker nog: waar iedereen het kan verstaan! Ieder in zijn eigen taal. Alle talen die maar denkbaar zijn. Alle mensen zijn verenigd tot één grote ontvangende gemeenschap. Heel de wereld kan de boodschap verstaan van Gods grote daden!

Ja, ze kunnen de boodschap verstaan, maar het levert wel verwarring op. Begrijpen ze het nu, of begrijpen ze het niet? Buiten zichzelf van verbazing, staat er. Er gebeurt iets, maar het is allemaal onbegrijpelijk. Zoiets zal het wonder van Pinksteren zijn, denk ik. Pinksteren is niet een feest van de taal en het verstand, maar een feest van het hart en de ziel. De Geest raakt de harten aan en brengt mensen in vervoering. Al deze mensen, eerst de leerlingen, later de vele pelgrims, zijn aangeraakt. Ze weten niet meer hoe ze het hebben van verbazing, maar ze laten zich meevoeren door het vuur van de geestesadem.

Vaak lezen we met Pinksteren het verhaal over de toren van Babel. Over mensen die hoog rijken om God te naderen en die hoogmoed moeten bekopen met onverstaanbaarheid. In dat verhaal wordt de gemeenschap verstrooit over heel de aarde. Alle verschillende talen raken van elkaar vervreemd. Mensen verstaan elkaar niet meer. Dit verhaal is een spiegel van het Pinksterverhaal. Of liever: het Pinksterverhaal is een spiegel van de Babylonische spraakverwarring. Hier geen mensen die proberen God te naderen, maar de Eeuwige die afdaalt om mensen te naderen in adem en vuur. Hier geen gemeenschap die wordt verdeeld en verstrooid, maar een grote diversiteit aan mensen die samen gemeenschap worden. Geen mensen die elkaars taal niet meer begrijpen, maar een veelheid van talen terwijl toch iedereen de boodschap verstaat. Als je het Pinksterverhaal met Babel vergelijkt, gaat het over taal. Over verstaan van taal, over begrijpen, over verstand en ratio. Maar op Pinksteren is er nog veel meer aan de hand. Want hoewel iedereen verstaat wat er gezegd wordt, is er ook verwarring. Daarom vraag ik me af: gaat het hier wel over verstand en ratio? Gaat het hier niet veel meer over verstaan met je hart, over geraakt zijn, over een gezamenlijke ervaring, die uiteindelijk moeilijk in woorden uit te drukken is.

De Geest zet de wereld op z'n kop. Jongeren profeteren alsof ze wijze ouderen zijn, Ouderen dromen dromen alsof ze verwachtingsvolle jongeren zijn. Gewone mensen worden tot grote daden aangezet, niet in de tempel, maar in een gewoon huis. En waar het steeds over gaat is het samen zijn. Het samen delen van de bezieling die de Geest brengt. Het Pinksterfeest gaat dus niet zomaar over taal, maar boven alles over verbinding, over gemeenschap. Want taal kan ook scheiding brengen. Zelfs als mensen dezelfde taal spreken. We zien dat om ons heen steeds meer gebeuren. Vrijheid van meningsuiting lijkt vrijheid van belediging geworden. Sommigen mensen lijken tegen elkaar op te bieden in harde, aanstootgevende vormen van taal. Ongenoegen moet meteen en liefst hard geuit worden, of het nu op sociale media is of concreet met spandoeken en zo. We willen ons individueel uitdrukken, onderscheiden, en doen een beroep op recht om persoonlijk ongenoegen te uiten. Zo worden we allemaal onderscheiden individuutjes, eilandjes. Maar even zo goed verlangen we óók naar verbinding, allemaal naar een uitgestoken hand of een troostende schouder. Een scheldpartij kan opluchten, maar het kan ook dingen kapot maken. Schelden, dat is taal die afstoot, die kloven slaat, taal die scheidt. "Taal verbindt niet meer, maar verdeelt." Dat constateerde Jean-Jacques Suurmond afgelopen week in zijn column in Dagblad Trouw. Hij verlangt naar een frissen wind, een Pinksterwind, Die nieuwe talen en nieuwe klanken aanvoert. "Een taal die niet afsluit en verhardt, Maar die ons als poëzie opent voor de vreemde ander." Een taal die verder gaat dan ratio, maar durft dromen. Een taal die mensen kan verbinden, over verschillen heen. Inderdaad, de taal van poëzie; maar ook van muziek. De taal van verhalen en de taal van liturgie. De irrationele

taal van bezieling en begeestering, van de Geest die brandt en waait en zingt en danst en mensen aanraakt.

Zo mogen wij vandaag allemaal aangeraakt worden. Door Gods Geest, die ons tegemoet komt, ons gewone mensen, die ons tegemoet komt in een gewoon mensenhuis, en die ons in beweging zet om naar buiten te treden, om, ieder individueel en gezamenlijk als gemeenschap te vertellen over Gods grote daden. Nee, vertellen klinkt weer te rationeel. Gods Geest spoort ons aan om te zingen van zijn grote daden, om het uit te zingen in alle talen, talen van poëzie, muziek, liturgie, noem maar op. En dat vooral samen met elkaar te doen. Als de Geest van Gods liefde ons maar in beweging zet.

Amen